

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

Núm. 1969 ————— Any XXXVIII

BARCELONA 22 DE SETEMBRE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

BALL DE «PATACADA»

—Veiam quin dels dos balladors tindrà l'atreviment de venir-me a treure.

22 DE SETEMBRE DE 1916

XXI ANIVERSARI DE LA MORT

DE

Ignocent López Bernagosi

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

dedica aquest record a son inoblidable fundador

CRÒNICA

LA CUCA-FERA

o volem al·ludir al nostre estimat amic i correligionari don Oriol Martorell que ha aconseguit fer del seumotiu el més conegut de tot Catalunya, el super-motiu o o motiu nacional, sino del més terrible dels enginys queha parit

aquesta guerra. Nosaltres ignorem encara condicions i denominació d'aquesta cuca-fera bèl·lica, car els telegrams se limiten a dir-nos que és un automòbil blindat i armat que avença, irresistible, per sobre de les trinxeres desfetes. No porta rodes, sino una mena de planxes ondulants que's va adaptant a la terra, quelcom així, com el *witching waves* del «Turó Park», no més que al inrevés, és a dir, el carro ondulatori és l'auto blindat i la que disfruta és la terra.

Els telegrams afegeixen que'l auto terrorista avença com un reptil, fent el borrarxo sense caure, actuant de barca terrestre, arrossegant-se com una tortuga. I naturalment, per a aquesta cuca-fera apocalíptica, no hi ha obstacle ni contenció. «Entró el auto blindado—diu *La Vanguardia*—en una refinèria, que era un nido de ametralladoras alemanas sin detenerse, comenzó a vomitar fuego destruyéndolo todo y acabando con la resistencia. Después el auto siguió avanzando.» ¡Oh eina maravillosa, i com resumeixes tot l'esperit de l'ànima guerrera del

poilu i del Tommi! Es l'acció toçuda, persistent i lenta, la reptació pel terreny reconquerit, i a un temps, l'espectacle tragi-còmic que exciti al bromejar. Perque els soldats que guardin l'artefacte, tot avençant, amb l'engunia del perill barrejaràn la còmica situació de tripulants d'un gripau d'acer, de Jonatans d'una balena de terra.

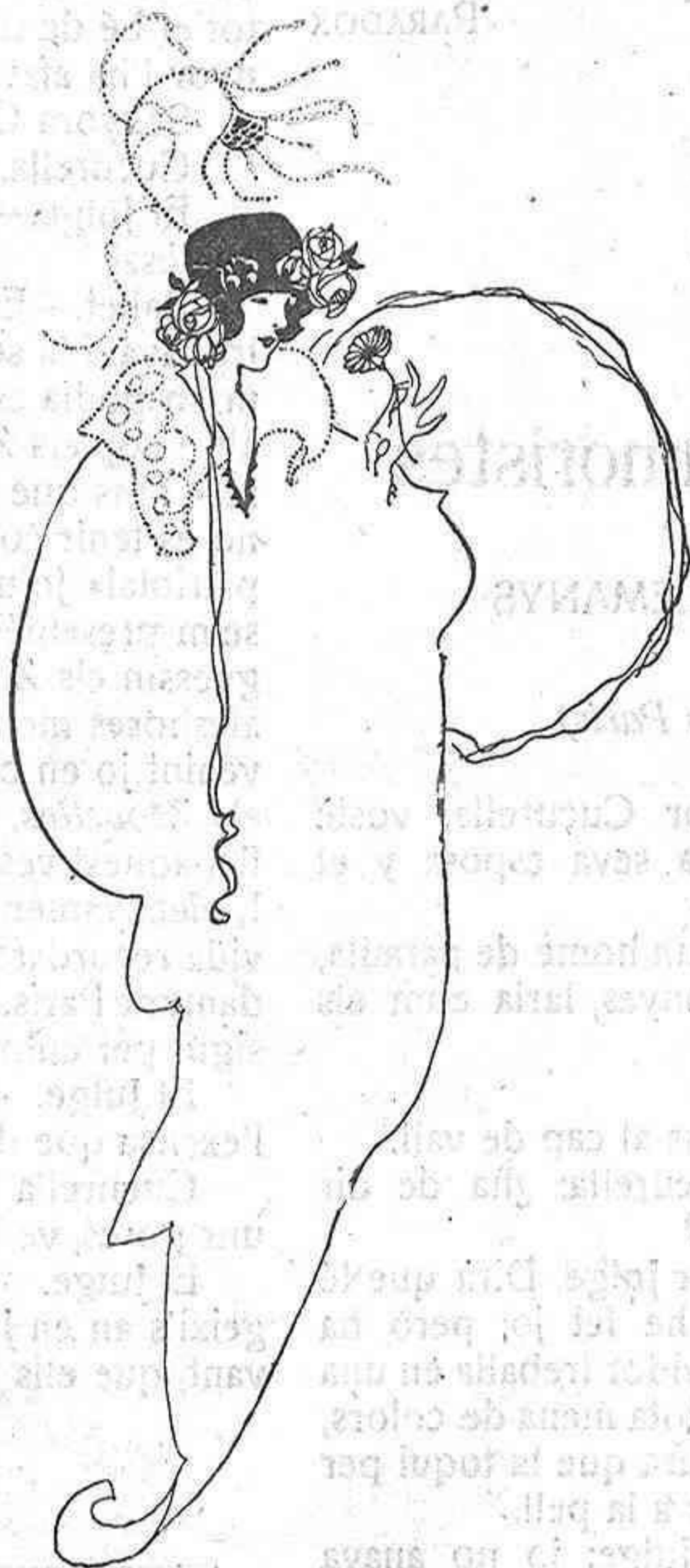
Si un obús és una marmita i un torpill un Jack Johnson i un globo un salsitxa, ¿quin nom s'aplicarà an aquesta bestia ferrea? ¿Quines cançons no's dedicaran an aquest auto miraculós que ve a ressucitar, amb aplicacions bèl·liques, aquella famosa Casa de vapor de Juli Verne? ¿Quins acudits no treurà la broma francesa de aquesta barreja de patum i de cuca-fera? Perque en Alemanya un *Zeppelin*, produeix himnes delirants, vociferacions feixugues, i són una dòna i un nen escuarterats el fruit de l'au gegantesca. La nostra cuca-fera, se transformarà en una cançó que'l compararà a un cavall migeval, cobert de ferro, no més que ara, en lloc d'un seràn seixanta o cent cavalls. I qui sab si en Peuis, no farà un article sobre l'armadura a través del temps, dels escuts primitius, a l'auto cuca-fera.

De totes les invencions de la guerra, aquesta és la que més ens ha plagut. Els 42 son una cosa imposanta, els zeppelins una silueta malestruga, els submarins semblen aparells de llegenda i de fantasmes. L'auto nou, malgrat la sang que vessa ens dona una visió d'humor anglès. Entrant en la refinèria, plena d'alemanys, destroçant-ho tot, sembla un auto de pel·lícula, un auto tripulat per En Max Linder, entrant en les botigues, destroçant vidres, portes i mobles. Per això no volem coneixe'l tal com és, i demanariem an els directors de les il·lustracions que no publicuessin el seu retrat. Si alguna vegada arribes a tenir nom - ens deia un amic famós—no publicis mai el teu retrat. Així conservaran els admira-

ELS ESPECTACLES DE MODA (Obertura de temporada)

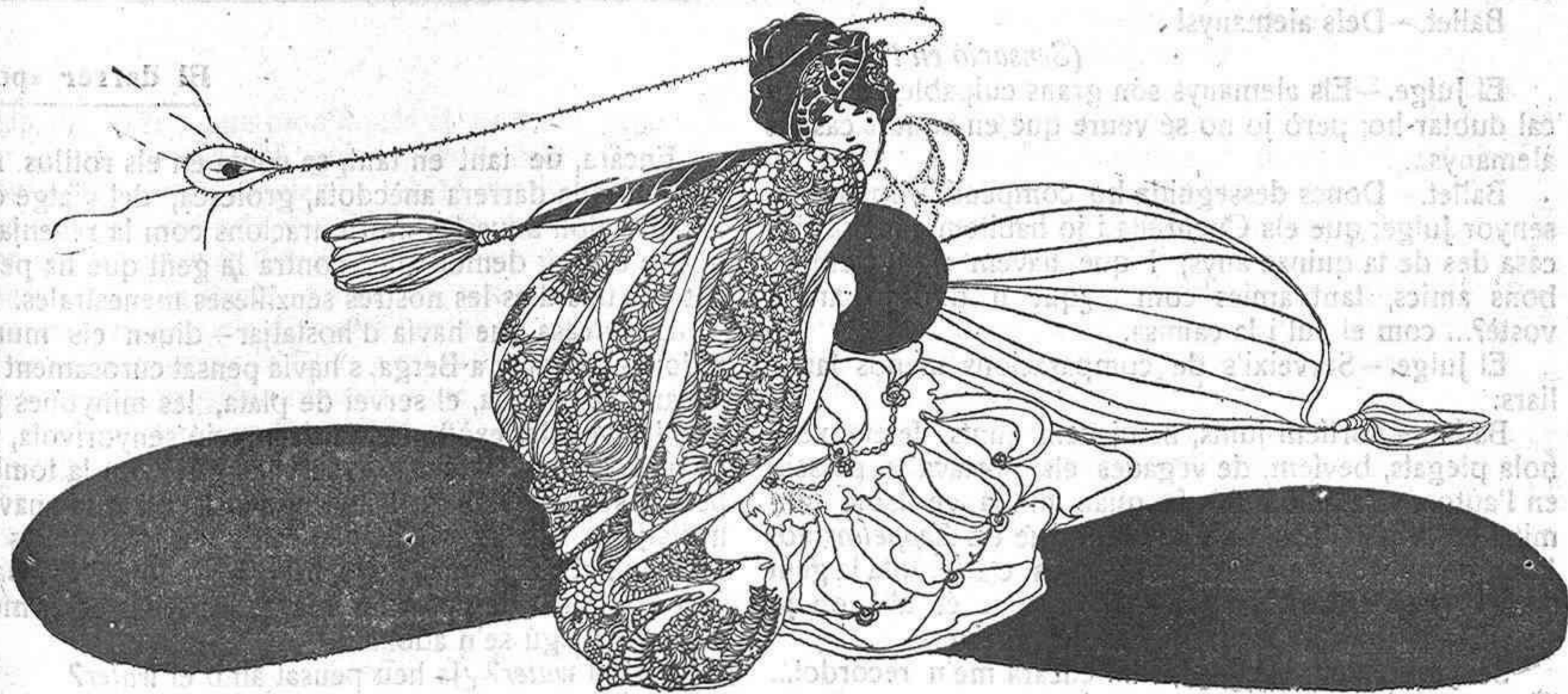
L'opereta vienesa

La comedia sentimental

El «vaudeville»

L'atracció de Music-Hall

dors una romàntica il·lusió que sol destruir la fotografia... Que no's publiqui la de la cuca-fera, terror d'alemanys. Així el seguirem veint igual a un drac sense potes que va avençant, distribuint la mort, tot fent riure la seva marxa d'elefant amb planxes.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

LA CULPA ÉS DELS ALEMANYS

(L'escena en un jutjat, a París)

El Jutge.—¿Aixís, doncs, senyor Cucurella, vostè manté l'acusació de adulteri sobre la seva esposa y el xòfer Ballet aquí present?

Cucurella.—Senyor Jutge, jo sóc un home de paraula, i sempre he dit que si'm feien dur banyes, faria com els Aliats.

El Jutge.—Què vol dir?

Cucurella.—Que aniria al dret fins al cap de vall.

El Jutge.—Esta bé. Senyora Cucurella: ¿ha de dir vostè alguna cosa en la seva defensa?

Cucurella.—Ja sé què dirà, senyor Jutge. Dirà que té l'esquena plena de blaus i que'ls hi he fet jo; però ha d'entendre, senyor Jutge, que un servidor treballa en una tintoreria i porto les mans brutes de tota mena de colors, de modo que no és estrany que, encara que la toqui per fer-li festes, li quedin els dits marcats a la pell.

Senyora Cucurella.—No, senyor Jutge; jo no anava a dir això. Jo dic, senzillament, que si he faltat al meu marit, la culpa no és meva.

Ballet.—Ni meva.

El Jutge.—Si no és de vostè ni d'ella... ¿doncs de qui és?... del bisbe?

Ballet.—Dels alemanys!

(Sensació en l'auditori)

El Jutge.—Els alemanys són grans culpables, això no cal dubtar-ho; però jo no sé veure que en aquest cas els alemanys...

Ballet.—Doncs desseguida ho comprendrà. Imagini's, senyor Jutge; que els Cucurella i jo habitem a la mateixa casa des de fa quinze anys; i que havem sigut sempre bons amics, tant amics com... ¿qué li diré jo ara a vostè?... com el cul i la camisa.

El Jutge.—Serveixi's de comparacions menos familiars.

Ballet.—Sortiem junts, menjavem junts, feiem xerriola plegats, beviem, de vegades els portava a passeig en l'auto... vaja, allò que's fa quan hi ha veritable intimitat entre persones. La última nit que els Zeppelins volaren damunt París, ve't aquí que... es clar!... tota la gent de la casa se'n va baixar al soterrani, que és allà on jo visc. El matrimoni Cucurella fou dels primers.

Senyora Cucurella.—Ai, sil... encara me'n recordol... El meu marit c..... unes mongetes!

El Jutge.—Ja he dit que se servissin d'expressions menos casulanes.

Ballet.—Com que tot-hom havia saltat del llit a corre-cuita i ningú tingué temps de vestir-se, vetaquí que la esposa del meu bon amic, maca com és, que ja ho pot veure vostè mateix, se'm presenta en camisa, ensenyant tot el bé-de-déu de coses boniques amb que Nostre Senyor l'ha afavorida.

Senyora Cucurella.—Gracies.

Cucurella.—No hi ha de què. (Desvergonyit!)

El Jutge.—Però, anem al gra. La falta ¿quan va ésser comesa?

Ballet.—Esperi's. Des de aquell dia, cada vegada que trobava a la senyora Cucurella la sang se'm revoltava i no'm podia estar de dir li: «M'agradaria que vinguessin altre cop els Zeppelins, per tornar-la a veure com l'altra nit» Fins que ella'm va contestar tota indignada: «Això no és tenir cor!... Això no és ésser bon francès ni bon patriota!» Jo'm vaig atrevir a dir-li: «No! Perque si vostè se'm presentés com aquella nit sense esperar que vinguessin els Zeppelins, encara m'agradaria més». I ella aleshores me va replicar ingènuament: «Miri, si sabia que venint jo en camisa a casa de vostè, no havien de tornar els Zeppelins, no tindria inconvenient en fer aquest sacrifici aquest vespre mateix» Provem-ho? «Provem-ho»... I, efectivament, des de aquella nit deliciosa, que tota ma vida recordaré, els boches no han tornat a tirar bombes damunt París. Ara digui, senyor Jutge, si tot això no ha sigut per culpa d'ells, dels alemanys.

El Jutge.—¿Què en pensa vostè, senyor Cucurella, de l'excusa que dona el seu amic Ballet?

Cucurella (cremat).—Penso que aquests boches són uns porcs, ve li-aquí!

El Jutge.—Doncs queda retirada l'acusació civil. I dirigeixi's an en Joffre i als peluts que «tirin» la causa endavant, que ells segurament li guanyaran el plet.

L. SONOLET

El darrer «potin»

Encara, de tant en tant, se conta en els rotllos murmuradors la darrera anècdota, grotesca, del viatge de la infanta. Són aquestes murmuracions com la revenja del nostre esperit democràtic, contra la gent que ha pertorbat per uns dies les nostres senzilleses menestres.

En la casa que havia d'hostatjar—diuen els murmuradors—l'infanta a Berga, s'havia pensat curiosament amb la cambra patricia, el servei de plata, les minyones polides, les viandes exòtiques, la decoració senyorívola, però no amb aquella habitació reservada que com la tomba fa pensar sempre amb l'igualtat humana. Els que anaven a hostatjar a una infanta havien caigut en tot, menys amb aquesta habitació que, segons els incrèduls d'En Gaudí, s'havia oblidat de posar en una de les seves cases monumentals. I algú se'n adona.

—¿I el water? ¿Ja heu pensat amb el water?

—No, ningú havia pensat. I a corre cuita enviaren a

EL CANSAMENT

—Potser que ho deixessim córrer noi?
—Ara és inútil, papà. Som al ball i hem de ballar.

buscar un *water*, que modifiqués el primitiu seient. El *water* arribà, però no hi havia temps de fer-lo de nou i s'acontentaren amb adaptar-lo tot lo segur possible. La situació estava salvada. No hi hauria dipòsit; seria un *water* sense *water*, és dir, sense aigua, però allí veurien la fusta nova i la lluenta porcelana, testimoni de que a Berga eren arribats els darrers avenços de l'higiene.

Però ja subsanada la falta, algú insinuà que mancava encara un indispensable requisit. Que no's digués que la crisi del paper arribava fins a Berga. El temps apremiava i un viatge a Barcelona ja no era possible.

Se resignaren a la falta d'aquest detall. *La Vanguardia* remeiarà l'oblit. I curiosament, minuciosament, anaren retallant, en troços aprofitables, les abundoses fulles del nostre gran rotatiu...

La metamòrfosis d'En Cambó

Els nostres germanòfils comencen a passar el seu carrer de l'Amargura. Abans de que els alemanys siguin

vençuts, presencien la seva derrota. En Maura els hi clava el primer punyal; En Cambó els hi ha enfonsat. I encara els hi falten cinc punyals més, per a ésser Doloroses perfectes!

En Cambó ha tornat francòfil de França. A cada periodista que l'ha visitat li ha dit la seva admiració a la França. És clar que no ha fet una declaració explícita, rodona, ni implícita com En Maura, però allà, a les trinxeres, no's despedia de cap oficial que extenent li la mà no li digués, en francès del que ara es parla:

—*Au revoir, prouneur. Je vous souhaite la victoire.*

Pot-ser era cortesia, pot-ser contagi davant d'aquell gran heroisme de la França. Perquè En Cambó, quan arribà a les trinxeres i començà a marxar entre els soldats a l'aguait, i les troneres amb els fusells endressats contra l'enemic immediat, se gira envers un dels seus acompanyants, que havia sigut de l'esquerra, En Claudi Ametlla, i li digué amb aire d'almogàvar:

—Que us en sembla? ¿Hi baixaria per aquí En Pere Corominas?

El nou governador

Entren dos parlamentaris a la nostra redacció. Aquests parlamentaris són madrilenys. Naturalment, la seva primera pregunta és sobre el governador. Nosaltres diem mal del senyor Suárez Inclán. Els parlamentaris el defensen.

—Però ja veuràn, ja veuràn el nou governador.

—Però ¿qui serà?

—En Lluís Armifián.

—¿Segur?

—Seguríssim. Qüestió de dies.

—¿I què tal governador serà?

—L'arquetip dels prefectes. Amb ell no's jugarà ni a la loteria casolana, se tancaràn els teatres a les dotze i mitja, no's mostrarà pels cafès-concerts cap nuditat, en el port hi haurà una moralitat absoluta com en la solució d'expedients. Res, una mena de Serafi governatiu. Preguntin, preguntin a La Corunya, on va ésser governador, i a Màlaga, d'on és cacic a partir amb un altre...

—Una mena de Portela.

—Més, senyors, molt més que En Portela. Si no recordem malament, an aquest li varen donar un banquet, un banquet presidit pel bisbe. Bé, doncs a l'Armifián li hauràn de donar un presidit per l'arquebisbe de Tarragona i En Prat de la Riba. Ja veuràn, ja veuràn.

Els parlamentaris madrilenys somriuen i es donen copets a les mans.

Vella historia

Passejaven per un dels parks de Berlín tres estudiants: l'un xinès, l'altre austriac i el tercer rus.

El tema de sa conversa era política; se tractava de al·liances, de tractats de comerç, de forces militars, de si farem o si direm.

Sortí a relluir el clericalisme, la qüestió social, la kultura, etc., etc.

La discussió se feia cada moment més animada.

—Perquè si els socialistes amb la força que tenen...

—El clero és l'amo dels diners, i si no dels diners, de la clau de la caixa on se guarden els diners—feia l'austriac.

—Quan no hi hagi caixa, no hi hauràn diners, ni clau, ni clero—responia el rus.

—A casa ja comencem a arreglar-ho tot això—respongué el xinès;—la gana ha despertat al poble.

A tot això un tinent prussià avença amb el pit enfòra i el cap endarrera; ni mira als estudiants, d'un cop de carcanada els separa i segueix endavant, sense dir dispensin ni girar la cara.

Els estudiants, que ja saben a quin jòc juguen, s'ho prenen a la pía aparentment. Després diuen:

—Burro!

—Bestial!

—Cavall!

—Sembla impossible que's permeti això.

—El deliri de grandeses...

—Sí, l'emperador és boig.

Sorgeix una figura d'uniforme; és un policia.

—¿Per què?

—Per insults a Sa Majestat, l'emperador d'Alemanya, nostre senyor.

—Però si parlàvem del de la Xinal!

—Bromista! ¿Que's pensa que no ho sabem que l'únic emperador foll és el nostre?

I els fets donen la raó al policia.

Qui té enginy, té quartos

Poc abans d'haver conquerit la celebritat, el pintor amic nostre es vegé obligat a viure miserablement en el seu raquític taller del carrer de'n Llásticos.

Tot sovint se trobava sense diners i, lo que és més trist, devent el lloguer a l'amo de l'estudi, el *kok* al carboner i el pa a la fleca. I va acabar que ni aquests el volien fiar més.

En mig de tal desesperació, el desdixat artista estava donant les últimes capes de verniç a un quadret destinat a câ'n Parés i en el qual xifrava totes les seves esperances. El xicot anava afanyós de gloria i de diners, estava segur del triomf. Sabia que amb aquella tela se li obría el pervenir; quadro exposat, quadro venut. Amb aquella obra d'art se li acabava la miseria.

Però vet aquí que, abans que la miseria, se li va acabar el verniç. Ni una gota, no li'n quedava en el pot, ni en el pinzell, i encara hi mancava l'última capa.

La necessitat agutza l'enginy. El nostre amic va cridar al noi de la portera:

—Manelet! puja, maco.

—Què volia?

—Mira, fes-me un favor. Agafa aquesta olla grossa i te'n vas al adroguer del cantó, que te l'omplin de verniç del millor que tinguin. Verniç per a quadros al oli, digues.

El noi no's mogué; plantat com una estàtua.

—Vés; què esperes?

—Oh, que no'm dona els diners, per a pagar-lo?

—No'n necessites, de quartos. Quan sigui l'hora de pagar, diràs que és per a mi.

El noi marxà, amb l'olla als dits, fent rodar el cap com si dubtés de l'èxit de la diligencia.

I efectivament, al cap de cinc minuts ja tornava a ésser al taller del desventurat artista.

—Aquí la té, l'olla—va dir-li mal humorat.—L'adroguer ja me l'havia omplenada de verniç, però quan li he dit que no duia quartos i que era per a vostè, d'una revolada l'ha tornat a llençar tot a la bóta.

—No hi fa res, maco, no hi fa res—respongué nostre amic amb aire de triomf.—Mira, veus?... Amb aquesta mica que ha quedat enganxat al cul i a les parets de l'olla, ja'n tinc prou per acabar la tela.

Avidament donà les darreres pinzellades i aquell quadro fou el començament de la seva gloria i la seva fortuna.

ADELÍ

Kleine-Glosa

Avui el glosador al llevar-se ha obert el balcó, i ha entrat una intensa alenada de tardor.

El glosador ha omplert plenament els seus pulmons i ha començat a vestir-se lentament com ha per costum.

Après ha emprés el camí de cal mestre sastre.

Allí arribat, s'es assentat precisament davant d'un figurí.

El figurí era concebut en petites escenes dels aristòcrates; i aquestes petites escenes—un club, una pista de tennis, uns genets—eren jugades per minuscòls aristòcrates. El glosador ha relacionat idees en funcions—és a dir, ha pensat—tot mirant el primitivament policromat figurí i ha vist clarament que devia haver-hi entre ell i qualche cosa de viure quotidià una analogia.

Autor, ha revingut a casa i ha dinat i ha fet après una bacaina. I en ella ha tingut un plàcid somni.

En revetllar se ha pensat novament amb el figurí i ha cercat la intensa analogia que entre ell i qualche cosa del viure quotidià devia haver-hi. El treball ha sigut, però endebades: ni la cosa ni la analogia han sigut trobades.

TAXENNIUS

Ai, nena, nena!...

¿Còm ha sigut això? ¿Per què em portes la nina coixa, amb la cara ratllada i el ventre buit del tot?

¿Dintre hi tenia serradures, dius? Ai, nena, si sabies lo que tens a dintre tu!

Caca, sabs?, caca.

L'altra nina, la última de les altres la trencares perquè era buida. Filla meva! Si sabessis com ets buida i buit jo, i... vaja, de la mamà no'n parlem... Te farem padrina de un nen petit quan la mamà se torni buida com tu i jo.

Però ¿per què trenques les nines? ¿Quin gust dóna arrocegar per terra aquesta germaneta teva, ja que no pot ésser filleta?

Pensa que les nines són filles de la mamà i de mí; que les estimem tant com a tu (no riguis); sí, no riguis, perquè si un dia te'n anaves al cel, aquestes nines que ara fas a troços, serien per a nosaltres la nena, pastada amb fulles de rosa i llet on plantem l'estimació amb petons.

N'has feta malbé una altra avui i una altra en tindràs. Ara en venen d'irrompibles. Irrompible serà la teva.

Vergel ¿No hi han criatures irrompibles?

— Com està la mongeta?
— A dos ulls de la cara.

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

No podem ésser res més que neutrals, els espanyols. D'això tot-hom n'està convençut: des de l'amo de la «conductora» en Romanones, fins al cavall que la tira, el pobre país.

Ja és ésser ben poca cosa, això d'ésser neutral a la manera lliberal espanyola: restar immòvils, plegats de braços, tapats d'orelles i de boca, esperant la vènia de la pau, aqueixa pau que tenim la pretensió de vestir de llarg a casa nostra. Però, amb això tenen raó els mantegaires del carrer de la Boqueria: des de les avies que encara recorden amb les llàgrimes als ulls els desastres de Santiago i de Cavite, fins als nets que estan a punt de entrar en quinta, passant per tota la parentela d'entremig, a Espanya ningú pot ésser res més que neutral.

Sinó que «a la cuenta» no n'hi havia prou amb que tots, blancs i rojos, e.s de dalt i els de baix n'estiguessin convençuts. Havia de sortir la guardia vetlladora, aqueixa taifa de carlins germanòfils vergonyants, que s'esgargamellen cridant «neutralitat» i amb l'excusa de victorejar-la treuen el «sant cristó grós» de la rebel·lió, i ens amenacen dient-nos que ja tenen les espartenyas a punt per a llençar-se a la muntanya.

Tot això, naturalment, sempre que la dolça neutralitat s'esquerdi a favor dels Al·liats, que és per allà on se haurà d'esquerdar demà que vingui la trencad ça.

Si fossin neutrals de bona fè, amics de la pau a ou-trance, gent veritablement imparcial, ¿per què no mantfertar-se també davant les covardes agressions de que són objecte els nostres indefensos vaixells mercants?... Ara mateix haurien trobat una magnífica ocasió amb motiu del odiós torpedejament del Luis Vives, un vapor espanyol carregat de cèbes i raims.

Aixis en tenen les simpaties internacionals, els súbdits del Coixet: ¿Anglaterra ens envia una noteta, donantnos un amistós avís?... Correm la pólvora pels carrers i vinguin protestes. ¿Alemanya ens enfonza mils i mils de tonelades amb aquella organització metòdica que és la seva especialitat?... Muts i a la gabia!...

D'això en diuen ésser neutrals, els germanòfils.

XARAU

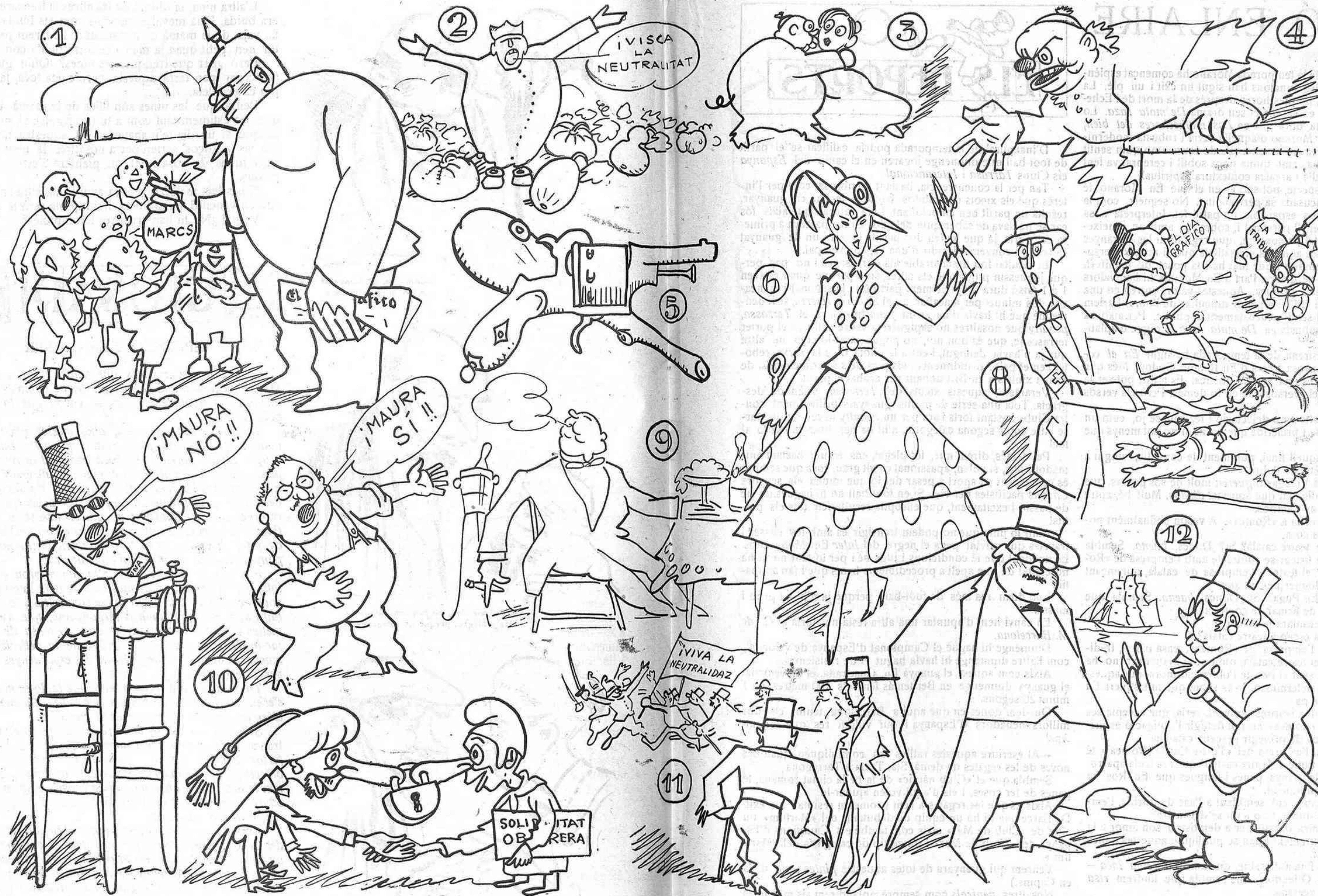

— Ni arengades, no podem menjar!
— Me'n alegro, perquè no m'agraden gens,

— Gracies a Déu que ja hi ha bacallà.
— Sí, pero... a casa el bacallaner!

1. Teniu, nois; us heu manifestat molt bé. Demà a la mateixa hora.—2. Tot-hom!... Tot-hom és de la mateixa opinió!—3. Què vui?... Ja ho sabs lo que vui; l'Imperi Central!—4. Quants déus hi ha? Dos: Déu i el Kaiser.—5. Al legoria del ideal neutralista... germanofil. 6. Ja m'estic veient fent de cobradora de tramvies.—7. Els rabiosos.—8. Mireu-se'ls, igual, igual que'ls alemanys!—9. Tant bé que anavem a Espanya!...—10. Ja ho veuen, la neutralitat ens ha fet girar el cervell.—11. ¡Cual gritan estos malditos!... Pero déjales, que mañana hay corria y too s'apasiguará.—12. «Quina infamia, aquests anglesos!... M'han posat a la llista negra». «Bé, no's desesperi. Pitjor estan els del Matadero».

TELÓ ENLAIRE

A «Novedades» la temporada Morano ha començat esplèndidament. Totes les funcions han sigut un èxit i un plé. La nit d'inauguració, poques hores després de la mort de l'Echeagaray, se posava en escena el seu drama *De mala raza*. Lo mateix en aquesta obra que en *Los malhechores del bien*, dóna mostres En Morano d'aquella savia i robusta modernitat de son temperament artístic. ¡Es de veure amb quin sentit modern de l'escena, amb quina traça subtil i cerebral va fent possible tota la vella i arcaica contextura espiritual!

En aquest respecte, pot-ser és en el que En Morano té més forta i més acusada sa personalitat. No segueix, com la majoria dels actors espanyols, un patró fet. Interpreta a sa faicó, amb son segell personal i, sobre tot, amb un coneixement tan profònd del personatge, que regirant-li les entranyes àdhuc li dóna totes aquelles virtualitats que el mateix personatge ignorava posseir i que mai hauria posat de manifest. Aixís, pot ben dir-se que en l'art d'En Morano hi han valors vives ben definides i propies. Aquestes valors entren en una funció més tensa i difícil a major dificultat de l'obra. Parlem de *dificultat* en el sentit d'acostament al públic. Per això, sa creació rodona i robusta en *De mala raza* és digne d'aplaudiment.

La primera estrena de la temporada ha sigut *En el camino*, un acte en prosa i vers d'En Ramón Godoy. Més que una pàgina teatral és una pàgina poètica. Es a dir, pot-ser la poesia és més en els versos que en lo demés. Però els versos són definitius.

L'obreta s'escolta amb delectació i té, què sé jo, com un aire de cosa dilecta i preferida que un hom no pot menys que aplaudir-la.

Llàstima que aquell final, purament de comedia, vingui a trencar l'encís poètic de l'obra!

En Morano i la Villegas *digueren* molt bé sos papers, que no tenien altra dificultat que aquesta: *dir-los*. Molt bé, entre els demés, el senyor Campos.

I passem altra volta a «Romea». A veïem si finalment podem aclarir alguna cosa.

Saben allò de teatre català? Sí? Doncs, *bueno*. Sembla que està a punt de firmar-se contracte amb l'empresa de «Romea», que cedeix el teatre a l'empresa de català, mitjançant set mil duros de lloguer per un any.

Saben allò d'En Puga? Sí? Doncs, *bueno*. Sembla que també està a punt de firmar-se contracte...

Cap a on se decantarà la balança?

Cap a En Puga o cap a teatre català?

Per un costat, l'empresa de «Romea», casa pairal, tradicional hostatge del teatre català, quin nom REGISTRAT no ha volgut abandonar, sent el pes de l'obligació moral que aquestes circumstancies determinen. Ja és sabut que ni sisquera En Roquer viu sols de pa.

Havent trobat una empresa solvent, seria, que accepta ses condicions, la de «Romea» no pot defugir l'obligació espiritual en que es troba de protegir l'escena catalana.

Per altre costat, l'empresa del «Teatre Català (Romea)» té por de perdre el públic de teatre castellà que ara tenia aparroquianat, mercès als afanys, penes i fatigues que En Ros ha passat durant un quinqueni.

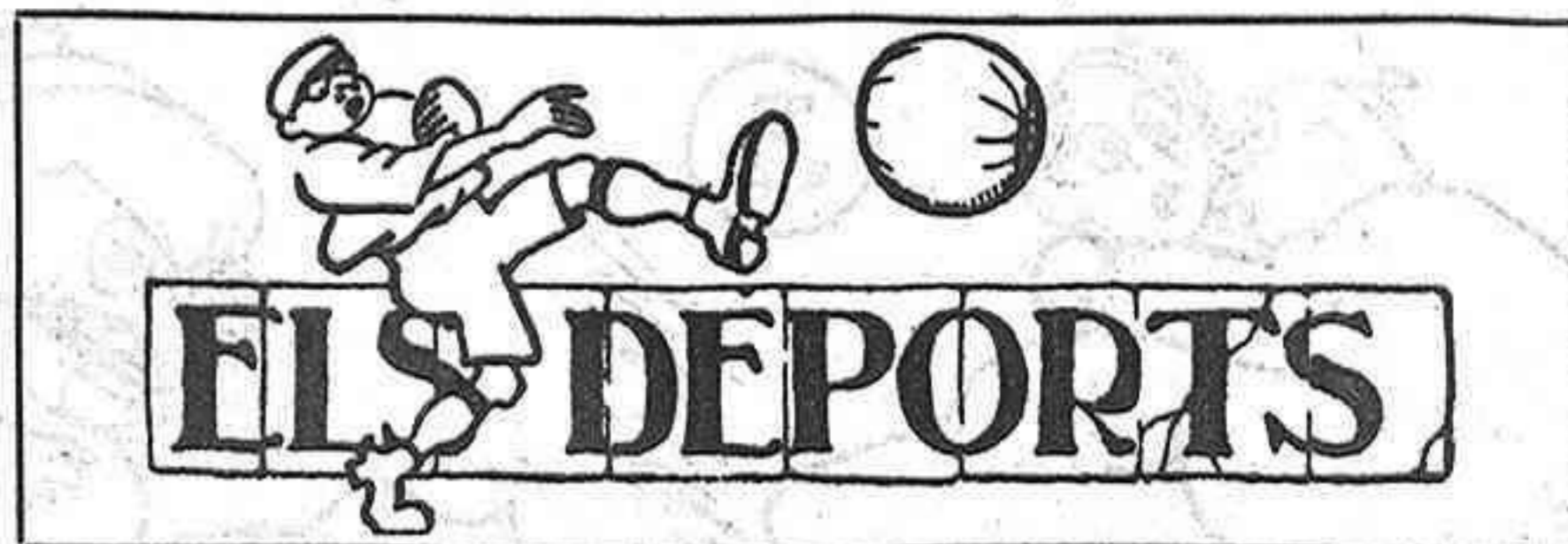
I entre una combinació, semblant a l'ase de Buridà, l'empresa de «Romea» dubta. Cap a on se decantarà?

Ara té una bonica ocasió per a demostrar son amor a la nostra escena. Segurament quan se publiquin aquestes ratlles ja estarà tot decidit.

I ara... descans fins a dissabte, que amb *La reina Inca*—programa sistema Ollendorf—me sembla que tindrem *risa para rato* i altres excessos.

Ja en parlarem la setmana entrant.

FARFARELLO

D'inaugural de la temporada podria calificar-se el partit de foot-ball que diumenge jogaren en el camp del *Espanya* els Clubs *Tarrasa* i *Internacional*.

Tan per la concurrència, bastant nombrosa, com per l'interès que els xicots de ambdós bàndols tenien en guanyar, resultà un partit ben emocionant. I era natural que aixís fós car se tractava de saber quin dels dos Clubs passava a primera categoria, ja que tenien dos partits jugats i un de guanyat cada un, i convenia decidir d'una vegada l'empat.

El resultat fou desfavorable als terrassencs i no pas perquè joguessin pitjor que els altres, sinó perquè quan estaven 1 a 1 (això durà mitja primera part i tota la segona) i mancaven dos minuts per a acabar, an el Sr. Brú, *referee*, se li ocorregué que hi havia d'haver un *penalty* contra el *Terrassa*, *penalty* que nosaltres no sapiguérem veure enlloc, i el porter terrascenc, que és bon noi, no pogué parar-lo com un altre que ja n'havia detingut, i entra la pilota dins la xarxa rebotent en el pal. Aplaudiments i visques dels *internacionals* de Sans i xiulets a en Brú donant per acabat el partit.

Verament, aquests xicots del *Terrassa*, estan de desgracia. Tota una serie de partits guanyats brillantment contra Clubs bastant forts i ara per un *penalty* haver de quedar-se altre cop a segona categoria, n'hi ha per tirar la *pilota* al foc!

Pel demés, direm que, tot plegat, ens resultà bastant animadot i fins, si volen, apassionat en alt grau, cosa que sempre és convenient en sport a pesar de lo que diuen els senyors *Canons* pacifistes per vici. Si en foot-ball no hi hagués un xic de passió i excitament, que ensopits resultarien tots els partits!

Amb lo únic que no podem transigir és amb les *còsses* i travetes que sovint pega el negre del *Inter* En Montesinos. Es un xicot que té condicions i juga bé i per lo tant no hi ha necessitat de que apeli a procediments bruts que'l fan antipàtic.

I no diem res més de foot-ball perquè ja n'hi ha prou i massa.

En canvi hem d'apuntar una altra festa natatoria al *C. de M. Barcelona*.

Diumenge hi hagué el Campionat d'Espanya de velocitat, com l'altre diumenge hi havia hagut el de resistencia.

Aixís com aquest el guanyà En Cuadrada, el de velocitat el guanyà diumenge en Berdemás fent els 100 metres en 1 minut 20 segons.

Quedem doncs en que aquí a Barcelona tenim els dos millors nedadors d'Espanya i qui vulgui res que vingui! Apa!

—Al escriure aquestes ratlles ens comuniquen quelques noves de les regates de demà, Sta. Tecla a Tarragona.

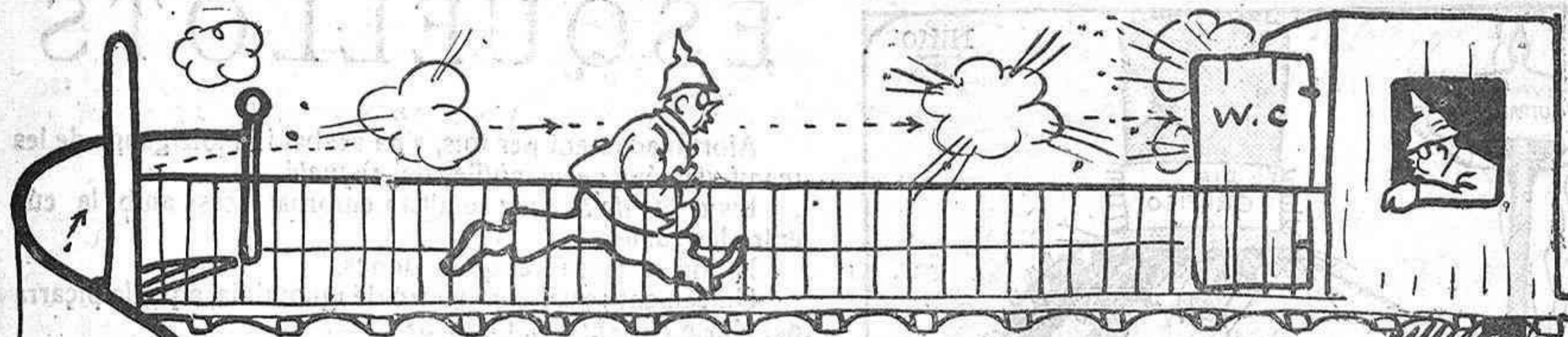
Sembla que el «Club nàutic» de la bella ciutat romana, té ganes de fer coses. I els d'aquí volen ajudar-lo.

Aixís és que les regates a rem prometen resultar un èxit. De Barcelona hi hà un equip de debutants del «Marítim» un altre de «Club de Mar» aixís com també els Campions d'Espanya del «Club de Mar» i un equip de categoria del «Marítim.»

Veurem qui guanyarà de totes aquestes *pintes* (que diria en Capms.)

Nosaltres, *neutrals* com sempre, aplaudirem als més forts i més valents, mentres no siguin els alemanys!

HIP

El germanòfil, últim producte alemany

La Kultura dels teutons acaba de realitzar un nou miracle al costat del qual el pa K. K. i les incubadores mecàniques no són res ni representen res.

Se tracta d'una màquina per a produir germanòfils que dona uns resultats meravellosos i el secret de la qual, com pot comprendre's, se guarda amb tota cura. Amb tot, nosaltres n'hem pogut obtenir una vista exterior i sinó amb tots els ets i uts, quelcom podrem iniciar als llegidors de tant meravellós invent.

Aixís com la mare dels ous és la gallina, el pare dels germanòfils és naturalment un alemany. No diem que si pot-ser soldat millor, perquè allí fóra de tres o quatre socialistes poca-vergonyes, tots ho són de soldats.

Perfectament, s'agafa un alemany, general, professor, sargent, manescal o ranxero això és igual i se'l porta davant d'una porta que diu: CAMI DEL CEL. Puja aquí dalt i tot fruit seràs útil a l'emperador i a la patria alemanya.

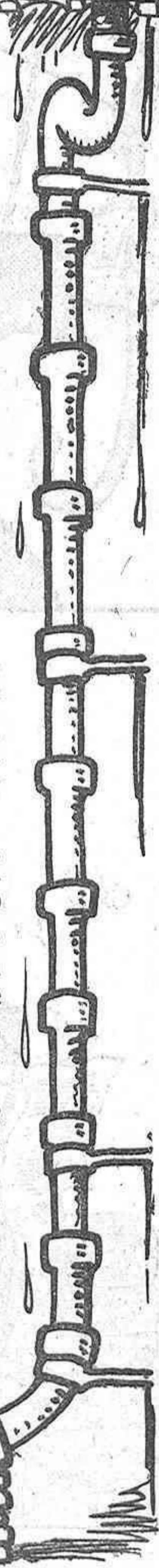
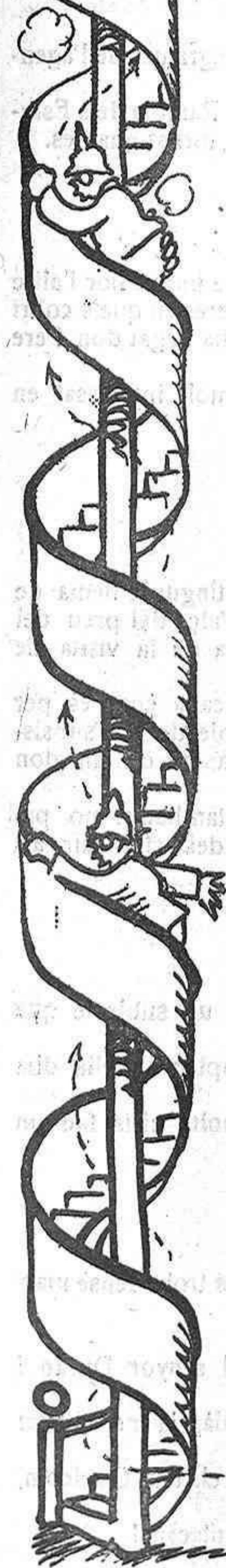
I l'home hi comença a pujar i tot pujant-hi se meravella.

Ell anava disposat a sacrificar-se per l'emperador per la Patria i per tot-deu i se troba amb que allò és una mena d'escala de Jacob tota plena d'àngels que pugen i baixen, però no en và, sinó carregats com bastaixos, de coses per a menjar i beure.

I l'herr o en von o lo que sigui no sent més que paraules dolces com la mel que li fan: —Hans, un boc?— Chucrutte, Frederic, chucrutte amb salsitges.— Vols formatge?— Vols carn?— No't preocupi aquí a Alemanya regna l'abundancia allò de l'Egipte en els temps de Josep i la senyora de Putifar s'ha repetit: allò de les vaques magres i grasses està a l'hora del dia, sinó que ara les dos èpoques són simultànies nosaltres passem el període de les vaques grasses i els porcs d'anglesos, francesos i els seus amics el de les magres. Menja i puja aquí dalt.

I el soldat obeeix, tant per gust com per disciplina. Quan ja està plè com un tinter i fart com un toixò encare li fan menjar uns bombons per postres. Ah! incaute, tu no sabs que aquests bombons son una purga de cavall o si vols de burro? Doncs ja t'ho trobaràs. I tal si s'ho troba l'infelis encara no s'els ha acabat d'empassar un garranyic garranyac se sent dintre son ventre, els budells se li cargolen no sab lo que li bull dintre. El pobre s'apreta el ventre amb les mans, no sab que fer... Salvació! W. C. pintat en aquella porta... W. C. Granota ficat al cove, vui dir, ficat a la bassa! I un cop dintre, rieuvos de Verdún i del Somme i tot. Pum! Rrrrr... pum! pum! pum! Xxxxxxsss, pafff! Chop!!! rrrrrr... pam! Xxxxxxsss...

Un cop sossegat, s'aixuga amb *El Dia Gráfico*, *La Tribuna* i *El Correo Catalán* i se retira, la seva missió és acabada. Les seves deposicions, junt amb els periòdics indicats van a parar a un dipòsit on hi ha greix de solideu, pols de sacristia, mal pèl de requeté, instints de lladre, rovell de sabre, i rabia per que ara no fa negoci. Tot això se barreja, se pasta, s'enmotlla i sense coure ni res, depressa: Pam! per baix surt un germanòfil.

ESQUELLOTS

—Diuen que els germanòfils hem perdut el cap. No; lo que hem fet ha sigut posar-nos una careta.

—Mira, un submarí ha enfouzat un barco espanyol carregat de cèbes.
—Bé, nosaltres carregats de cèbes, però ells carregats de maníes.

Afortunadament per tots, s'ha acabat la moixiganga de les manifestacions germanòfiles del *requeté*.

Els *amos de la calle* se n'han entornat a casa amb la cúa entre les cames.

Ja podem viure tranquils, doncs.

Unicament resta, com padró de ignominia, aquella piçarra del Kiosc del «El Día Gráfico»

Que també és una manifestacioneta que Déu n'hi dó.

***

Referint-se a l'esmentada piçarra, tot telegrams de l'agència Wolff, deia un bromista l'altre dia.

—No us hi heu fixat?... Sabeu que a la Rambla dels Estudis hi havia tants pardals? Doncs ara s'han tornat guatlles.

○

Tot sigui en fi de bé.

En la sessió del Consistori municipal que tingué lloc l'altre dia, l'il lustre Callén va demostrar gran interès en que's cobri ben aviat el mil·lió de «pesos-fuertes» que ha llegat don Pere Vila a Barcelona.

En Callén sempre ha sigut un home molt interessat en aquestes coses.

Jo li *emprobo*.

○

Coses d'Espanya:

Segons llegim, el Governador interí ha tingut la flema de dir que «si la ponencia que havia d'evitar l'alça del preu del pa no ha realitzat el séu comés és per culpa de la visita de l'Infanta i dels aragonesos.»

De manera que una cosa tan greu i delicada com és per als pobres la carestia de la més indispensable de les subsistències, depén en la nostra terra de una Infanta i de un don *Basilio* que venen aquí a fer barrila?

Veritat és que si el nostre poble no fós tan llanut no passarien aquestes coses. Ni passarien, ni les deixarien dir als governadors.

○

L'altra tarde, a la Catedral, fou detingut un subjecte que estava robant els ciris de les capelles.

Amb aquest fulano si que no devia comptar aquella dita que diu «moltes gotes fan un ciri»

El séu lema devia ésser aquest altre: «molts ciris fan un passament.»

○

Des de la setmana passada, Barcelona es troba sense marqués d'Olérdola.

No se'n havien adonat, oi?

De modo que ara l'Alcalde interí és el senyor Durán i Ventosa, lligaire i culturista.

Si ara no va endavant lo del Teatre Català, ja no creiem mai més en la seva resurrecció.

El *galan* del Consistori té la paraula... i els fets. Quelcom, però fets, per petits que siguin.

Tan sols fós una *subvencioneta* an en Santacana!...

○

El doctor Mesa, nostre regidor higiènic, està tot indignat per haver descobert un dipòsit de carn a casa de una pentinadora.

Si la vianda no s'ha trobat dolenta, creiem que no n'hi ha per indignar-se.

Al cap-de-vall, ne trobarfem moltes de pentinadores que tenen bones carns.

En Muley Hafid s'ha retirat al Escorial. A meditar la grandesa de la humilitat? A considerar la petitesa de les vanitats humanes?

Cal No senyors.

Per ara escriu. Tremolem. Quines coses terribles té d'escriure aquest home?

Tremolem!

En Lopez Picó ha publicat un nou llibre amb un títol prenyat de meravelles.

El llibre va dedicat a l'Eugeni d'Ors. Aixís Eugeni d'Ors. Res de *Xenius*. *Xenius* per a en Lopez Picó ja ha mort. I de la seva tomba vol fer-ne ressorgir a l'Ors. En la pietosa tasca, que l'Octavi de Romeu no li sigui un destorb!

Hule; hule!

En la corrida del diumenge passat, segons ens conta un aficionado, quasi tots els toreros varen anar enlaire.

Que s'aconsolin, els diestros.

També hi van les subsistencies.

L'HEROE DE BERLANGA

— Es curiós, oi, que hagi d'ésser jo, el qui reculli aquesta bandera?

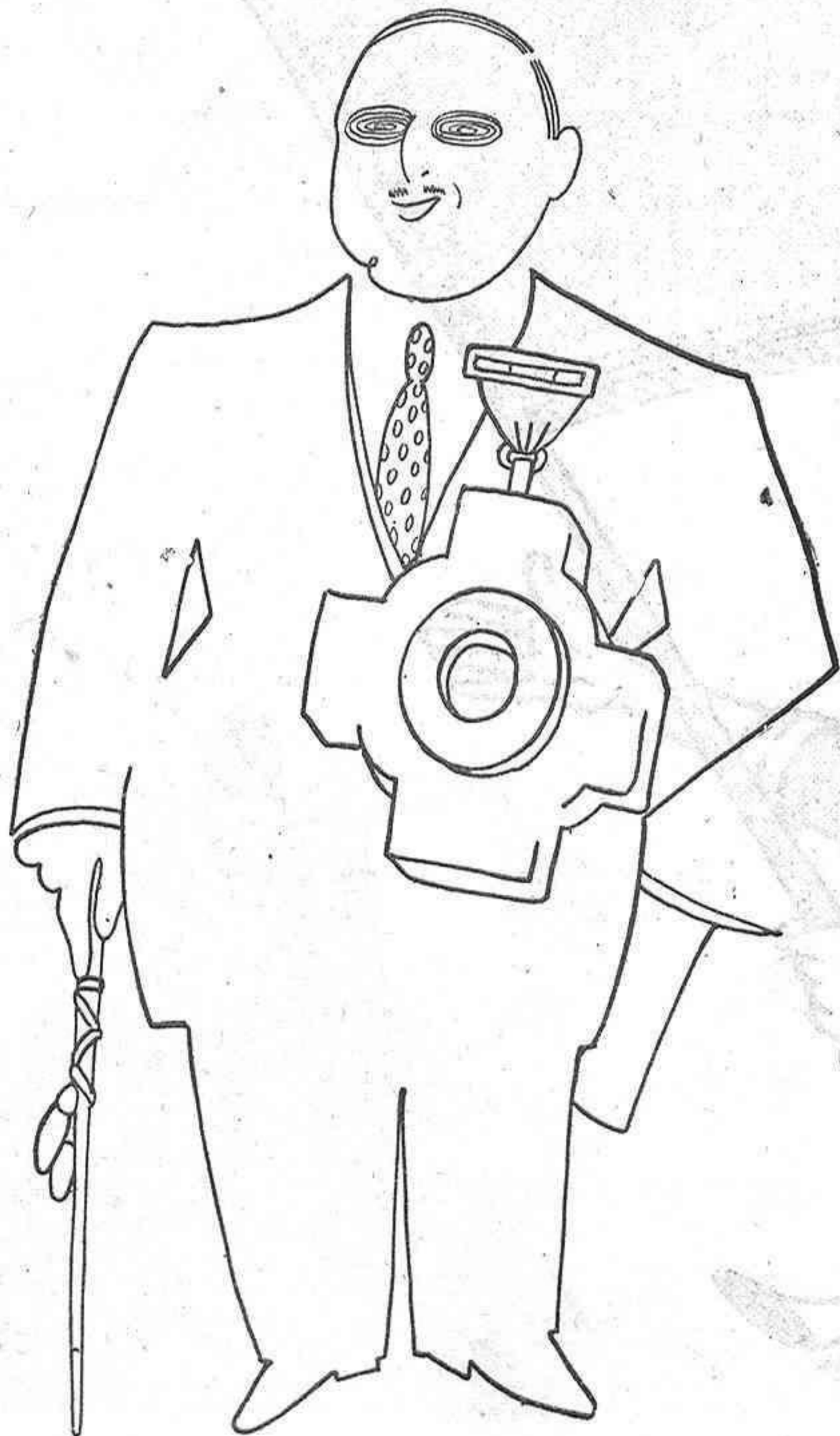
Títol d'un telegrama publicat per la premsa: «El director de Primera Ensenyança.» Ah, pero hi ha director de primera ensenyança? ¡No ho hauria dit mail

Sabeu que finalment potser tindrem Teatre Català.
¡Ja era hora! Ara lo que cal que això no sigui la puntilla. I si ho és que al menys no tingui alts i baixos. Mal per mal, valdria mes que poguessim dir com els revisters taurins!
«El puntillero, a la primera»

Don Joan Noguera, prohom dels sardanistes residents a Barcelona, ens comunica atentament haver-se encarregat de la representació d'una altra notable orquesta-cobla: *La Principal*, d'Arbuçies.

Diantre de Noguera!
Encara ens farà ballar a tots!

En Vázquez de Mella ha pronunciat un altre discurs.
¡Ja son pacients els espanyols, ja!

TANT JOVE, I TANT CRUCIFICAT

—Que'm despatxin!... Ara, ja m'han donat la propina.

¿No han vist el nou pavimentat del Pla de l'os? Sembla el d'una sala i arcoba d'un pis de l'Aixamplis.

Ens ha agradat tant que votem per a que enrajolin aixís tota la ciutat.

Ja veuràn com si ho diem tres o quatre hi haurà algun regidor que farà veure que s'ho pren en serio i ho defensarà.

NOTES DE CASA:

El senyor Doderó Tecglen, espòs de la notable pianista Guida Ventura tingué la galanteria de invitar-nos a un «Thè» donat a la *Maison Dorée* amb motiu de l'execució d'una «Sonata» del Mestre Burgés.

Una composició que, «a la cuenta», s'ha fet famosa per la sencilla raó de haver-se tocat davant de l'Infanta, a Berga.

Encara que no férem us de l'invitació, de tots modos, s'estima s'estima l'atenció.

El nostre flamant alcalde Rius i Rius (a) Marquès d'Olerdola, ha anat a S. Sebastián per a donar personalment al Rei mercès per la creu d'Isabel la Católica.

Ve't-aquí un crucificat agrait.

Dalt de la creu, en l'agonia, el Crist pronuncià unes paraules plenes de saviduria i compassió.

Nosaltres les recordem veient aquestes martingales, aquestes *idas y venidas* per mor de la Creu d'un alcalde.

¡Perdoneu-los, que no saben lo que's fan!

La senyora Antonia vivia en un país, en el qual era permès el divorci.

Un dia va llogar una cuinera que guisava admirablement i que era molt guapa.

Pero vingué lo inevitable: un vespre la va sorprendre en íntim col·loqui amb el marit.

—Devia despatxar de punt en blanc a la cuinera?

—No, senyors. Va despatxar al marit. Perquè és lo que ella deia: un marit es substitueix molt fàcilment, però una bona cuinera és molt difícil.

Un aixerit soldat francès que's diu Louis Ousset ens escriu dient-nos que, per a fer pràctica del nostre idioma, voldria entaular correspondència amb alguna catalana que li volgués fer de padrina.

A la llegidora que's vulgui interessar per ell devem dir-l que la dressa del tal Louis Ousset és: 14.e d'Art.^{ie} 23.e S. M. A. Section 46—France.

Tot sigui en fi de bé, i que'ls provi.

En Paludaries i un vell amic parlen dels seus projectes de matrimoni.

—I tu—pregunta l'amic—¿com és que triges tant a casar-te?

En Paludaries respòn:

—Molt senzill: perquè ella no vol casar-se amb mi fins que jo hagi pagat tots els meus deutes; i com que jo no puc saldar-los fins que'm casi amb ella...

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

NOVÍSSIMA
Ortografia Catalana

VOCABULARI ORTOGRAFIC

SEGONS LES NORMES DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS I LES OBRES I TREBALLS DELS MILLORS FILÒLEGS, ORDENAT I ANOTAT

PER A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

Pessetes 2

Gramàtica Elemental

DE LA

Llengua Catalana

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

Pessetes 3

DICCIONARI CATALÀ - CASTELLÀ
CASTELLÀ - CATALÀ

per A. ROVIRA I VIRGILI

UN TOM D'UNES 900 PLANES, IMPRÉS SOBRE UN PAPER FINÍSSIM I INTRANSPARENT, RELIGAT AMB PEGAMOID

900 planes, 2 centímetres de gruix!!!

10 PESSETES

Les cent millors poesíes
de la Llengua Catalana

TRIADES PER

ERNEST MOLINÉ I BRASÉS

Un volum de més de 300 planes

PESSETES UNA

J. BURGAS

FRUIT D'AMOR

□ □ □

Un tom

Pessetes 2

EN PRENSA EL AÑO EN LA MANO PARA 1917

CIENCIAS Y PACIENCIAS

DEL CALAIX D'UN SABI

per FRA NOI

SECRETS D'ECONOMIA DOMÈSTICA. REMEYS FACILS Y BARATOS. EXPERIMENTS DE FÍSICA RECREATIVA. FÓRMULAS D'ART CULINARI. JOCHS Y ENTRETENIMENTS CASULANS

Un tom

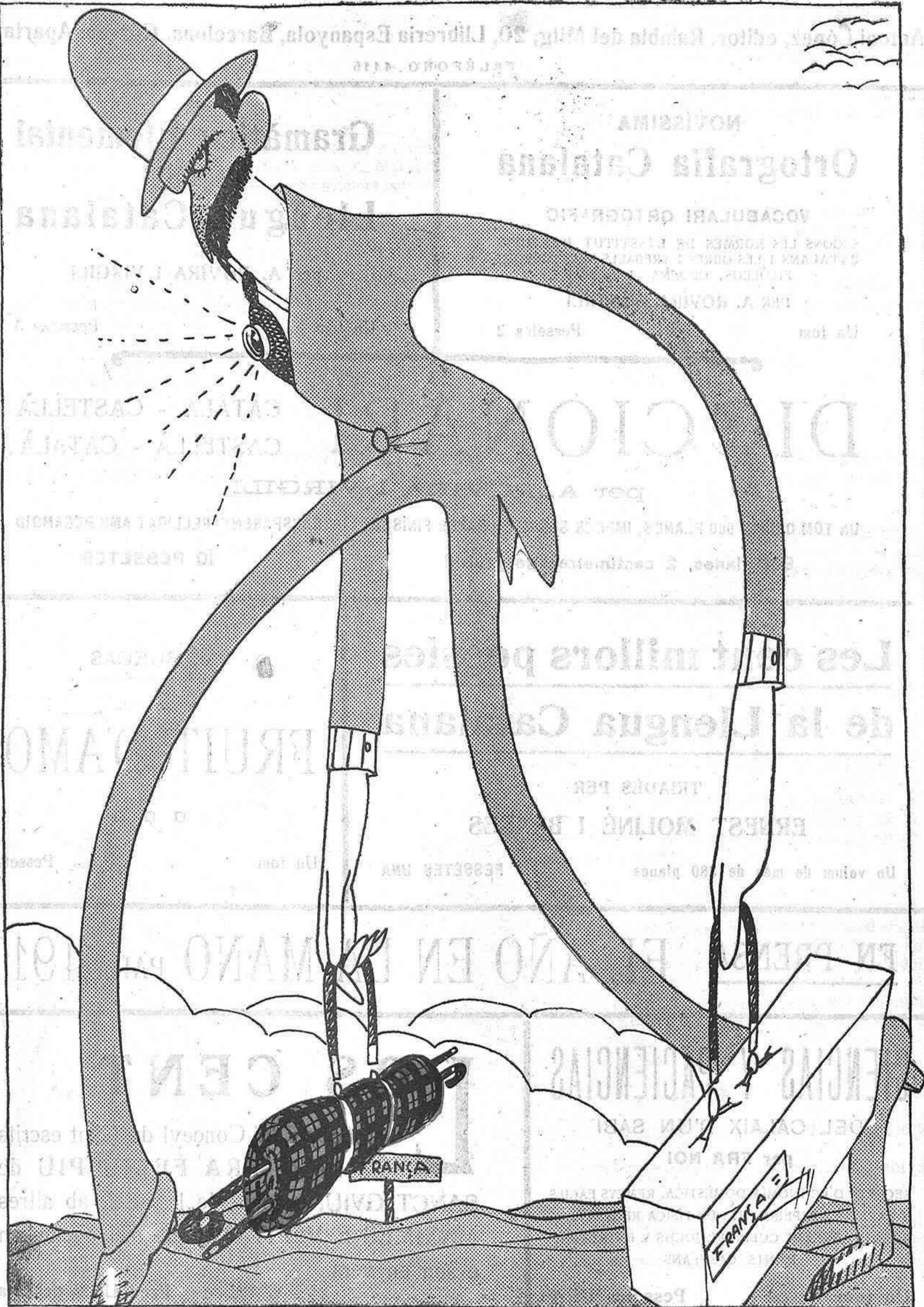
Pessetes UNA

LOS CENT

L Conçeyls del Conçeyl de Cent escrits de ma de FRA FELIU PIU de SANCT GVIU, canonie de la SEU, ab altres MAXIMES E VERITATS que s'hi enclouhen e son en vers.

Preu UNA pesseta

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravís si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EN CAMBÓ

—Noi, què toçuts són aquests francesos!...
Encara no'ls han deixat passar!...